

Демидчук Людмила Богданівна,

кандидат технічних наук, доцент,

*доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету*

ТЕНДЕНЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Кількість, якість і доступність інформаційних ресурсів (ІР) уже зараз багато в чому визначають рівень розвитку країни, її статус у світовому співтоваристві та безперечно стають вирішальним показником цього статусу в перші десятиліття ХХІ століття. ІР України є достатньо величезним за обсягом, вартістю і складністю комплексом, що включає бази даних, електронні інформаційні масиви, бібліотечні та архівні фонди тощо. Надають послуги централізовані фонди правової інформації обсягом понад 46 000 національних нормативних документів (НД) [1]. Одним із найважливіших показників руху країни шляхом до інформаційного суспільства є ступінь використання інформаційних ресурсів для забезпечення потреб суспільства. І саме за показником доступності ресурсів споживачам Україна відстає від розвинених країн світу.

Причини цього досить різноманітні [2, 3]:

комерційні ресурси занадто дорогі для масового користування;

багато категорій ресурсів не мають довідкового апарату та засобів навігації;

частини електронних інформаційних ресурсів подано в несумісних оболонках;

багато власників ресурсів не мають можливостей для надання своїм ресурсам товарної форми.

З огляду на дедалі більшу роль ІР у розвитку країни основну мету державної інформаційної політики (ДІП) стосовно інформаційних ресурсів можна сформулювати як створення умов і механізмів формування, розвитку та ефективного використання інформаційних ресурсів у всіх сферах діяльності. Держава має мати у своєму розпорядженні інструмент, що дає змогу достовірно оцінювати інформаційний капітал суспільства і на цій основі здійснювати регулювальні та контролювальні функції в соціально-економічній сфері загалом і у сфері інформаційної діяльності, зокрема.

Для України як країни з перехідною економікою надзвичайно важливим чинником завершення ринкових перетворень і забезпечення сталого розвитку є зміцнення всіх типів інфраструктур суспільного виробництва. Особливе місце тут посідає національна інформаційно-телекомунікаційна інфраструктура (ІТІ), покликана забезпечити створення єдиного інформаційного простору і, як наслідок, ефективного єдиного соціально-економічного простору України як цілісної

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Національний фонд НД. ДІП «УкрНДНЦ». 2023. URL: <http://uas.gov.ua/natsionalnyi-fond-nd/>.
2. Пономаренко Н. Ш., Фінагіна О. В. Особливості розвитку інформаційного ринку: Монографія / Ін-т економікоправових досліджень НАН України. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2005. 217 с.
3. Рябцев Г. Л. Ресурси державної політики: класифікація та використання. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2014. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=844>.
4. Сопіна О. А. Зв'язки з громадськістю як чинник удосконалення комунікаційного механізму державного управління. Право та державне управління. 2021. № 2. С. 172-177.
5. Устименко Т. М. Зв'язки з громадськістю як механізм зворотного зв'язку в системі влади та управління. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 18. С. 143-148.
- Литвин І. С. Оптимізація інформаційної ефективності систем управління: монографія / Литвин І. С. Тернопіль: ТНЕУ. 2008. 336 с.

держави, поглиблення процесів інформаційної та економічної інтеграції до ЄС, послідовне входження до Європейської та глобальної інформаційної інфраструктури.

На особливу увагу заслуговує в цьому зв'язку розвиток сектору інформаційної інфраструктури, який має забезпечувати надання різноманітних інформаційних послуг споживачам, насамперед населенню.

Державне регулювання розвитку ІТІ має здійснюватися за такими основними напрямками:

бюджетне фінансування соціально значущих інформаційних систем (охорона здоров'я, освіта, працевлаштування, соціальне забезпечення, біженці, окремі розділи законодавства), а також систем податкової та митних служб, інформаційного забезпечення держорганів, виборів, правопорядку, системи запобігання та боротьби з надзвичайними ситуаціями;

створення економічних умов для підтримки вітчизняного виробника в розвитку сектору надання різноманітних інформаційних послуг населенню, зокрема щодо формування системи електронної торгівлі, інформатизації побуту та дозвілля;

стимулювання (фінансове, податкове та ін.) створення і розвитку національних корпоративних мереж і комерційних систем, у тому числі провайдерів, які забезпечують доступ до Інтернету і надають пільги користувачам із малозабезпечених груп населення, учням і студентам, дітям; захист прав громадян на особисте життя і на доступ до інформації;

реалізація на основі положень ДІП концепцій, програм і проєктів розвитку інформаційних і телекомунікаційних систем і мереж, а також розроблення стандартів (узгоджених з міжнародними стандартами), що забезпечують їх створення та експлуатацію [4, 5].

При розгляді перспектив розвитку в Україні технологічного компонента інформаційного простору необхідно враховувати таке:

термін заміни наявних технологій на нові, ефективніші постійно скорочується і становить сьогодні 3-5 років із тенденцією зменшення до 2-3;

технології інформатизації та зв'язку (ТІЗ) є компонентом інформаційного простору, що найбільш динамічно розвивається;

переважними темпами у світі розвиваються різноманітні мережеві технології, тобто орієнтовані на постійне використання і роботу користувача в комп'ютерних мережах, і технології інтеграції окремих пристроїв і технологій у єдиний функціональний комплекс (технології відкритих систем);

вітчизняний ринок ТІЗ захоплений продукцією світових зарубіжних виробників, здебільшого американських; реально можна говорити тільки про перспективу появи на ринку вітчизняних прикладних, наукомістких ТІЗ, що забезпечують;

український ринок ТІЗ орієнтований виключно на технічні засоби зарубіжного виробництва, що призводить до зниження загальної частки вітчизняних розробок інформаційних технологій стосовно кількості адаптованих зарубіжних [6, с. 34].

Основними напрямками політики в цій галузі мають бути:

селективна державна підтримка пріоритетних вітчизняних ТІЗ;

відкрите конкурсне розміщення держзамовлень на нові ТІЗ при гарантіях держзакупівель і відкритий конкурсний відбір ТІЗ при реалізації державних проєктів інформатизації;

підтримка перспективних наукових досліджень у галузі створення вітчизняних ТІЗ;

стимулювання використання ТІЗ вітчизняного розроблення за їхньої конкурентоспроможності в різних фінансованих із держбюджету проєктах і програмах інформатизації державних об'єктів;

широке використання передових зарубіжних ТІЗ

Окремо мають бути розглянуті заходи ДІП щодо так званих подвійних технологій, тобто інформаційно-телекомунікаційних технологій і технологій зв'язку, які застосовуються як у цивільних, так і у військових системах.

Розвиток інформаційного простору вимагає наявності в країні необхідного науково-виробничого потенціалу. Ця вимога впливає з високої наукомісткості всіх технологічних складових, що утворюють інформаційний простір і забезпечують його ефективне функціонування.

Основна мета ДІП стосовно науково-технічного потенціалу - надання (у різних формах) державної підтримки розвитку вітчизняних організацій і підприємств, що забезпечують технологічну незалежність формування інформаційного середовища України.

Нині ринок інформації, інформаційних технологій, засобів, продуктів і послуг є одним із найдинамічніших секторів національного ринку. Сьогодні все програмно-технічне забезпечення процесів інформатизації та розвитку телекомунікацій забезпечується внутрішнім інформаційним ринком, на якому всі новітні засоби і технології з'являються практично одночасно з їхньою появою на зарубіжних ринках. Однак український інформаційний ринок має свої особливості, які суттєво відрізняють його від зарубіжних.

Перша й основна особливість національного інформаційного ринку – це те, що держава поки що відіграє на ньому пасивну роль. Вона практично ніяк не займається його регулюванням ні організаційно, ні економічно. Це не дає змоги вирішувати основне завдання держави в ринковій економіці - забезпечувати стабільність національного ринку за пріоритету на ньому вітчизняного виробника.

Друга особливість – неоднорідність ринку за регіонами країни. Розвиток інформаційного ринку за традицією йде від центру до регіонів.

Третя особливість – держава на ринку виступає як основний споживач, водночас сектор домашнього споживання інформаційних продуктів і послуг розвинений недостатньо.

На основі наведеного вище і з урахуванням досвіду в цій галузі як першочергові заходи ДП необхідно:

розробити довгострокову стратегію держави щодо ЗМІ та провести її широке громадське обговорення;

коригувати чинне законодавство, що регулює діяльність ЗМІ та їхні відносини з державою і суспільством.

